מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר מנהגים ממשפחות וקהילות שונות בעם ישראל
- להבחין בין מורשת מוחשית לבלתי מוחשית
- לזהות שפות, טקסים ומאכלים מסורתיים מקהילות שונות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שאלות אמריקאיות

1. ב – במוצאי פסח
2. ב – טקס לכבוד הולדת בת
3. ג – שפה יהודית מספרדית ועברית
4. ב – כדי לזכור את ירושלים גם בשמחה
5. א – אסקסטה
6. ב – יש דרכים רבות ויפות לכל קהילה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – טקס החינה נהוג גם בתימן, בכורדיסטן ובקהילות נוספות
2. נכון – זה מנהג מקובל בקהילות אשכנז כדי שהשם ימשיך לחיות
3. לא נכון – במימונה נהוג דווקא לפתוח את הבית ולהזמין שכנים וחברים
4. נכון – זה אות כבוד בקהילות ממוצא ספרדי
5. לא נכון – אלה חפצים ממשיים, לכן הם מורשת מוחשית

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. החינה
2. מופלטה
3. סהרנה
4. חופה
5. יידיש
6. אסקסטה

חלק ד' – התאימו בין הקהילה למנהג

- 1 – ה (מימונה ומופלטה)
- 2 – ג (תלבושת כלה עם כיסוי ראש גבוה)
- 3 – ב (חג הסהרנה בטבע)
- 4 – א (ריקוד אסקסטה ושפת געז)
- 5 – ד (רומנסות ושירי ערש בלדינו)

חלק ה' – מוחשי או בלתי מוחשי?

1. מוחשי: קערת חינה, חופה, כוס שבורה, שמלות מסורתיות.
   בלתי מוחשי: שפות, שירים, ניגונים, מתן שם

חלק ו' – כותבים ומשתפים

1. תשובה אישית המזכירה מנהג ספציפי מהדף ונימוק קשור לערך של שייכות או שמחה
2. תשובה המתייחסת לשמירה על זהות, קשר לדורות קודמים והמשכיות

כרטיס יציאה – מה לחפש

- מוצאי פסח, מופלטה
- למשל קערת חינה (מוחשי) ושיר (בלתי מוחשי)
- כי זה יוצר פסיפס עשיר ומכבד את כולם

טיפים להפעלה:

- אפשר להיעזר בפעילות הפסיפס הכיתתי כדי לחבר את התלמידים אישית לתוכן
- כדאי לעודד תלמידים לשתף מנהג מהמשפחה שלהם בעל פה לפני מילוי הדף
- בחלק ההתאמה אפשר להרחיב ולבקש דוגמה נוספת מכל קהילה שלא הופיעה בדף

דף תרגול: מנהגים במשפחה ובקהילה

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

במשפחות יש מנהגים מיוחדים - בלידה, בבר מצווה ובחתונה. כל קהילה הביאה מנהגים משלה מהמקום שבו חיתה.

מילון קטן:

מימונה	חג שחוגגים יהודי מרוקו במוצאי פסח, עם בתים פתוחים
חינה	טקס לפני חתונה עם משחת חינה שמורחים על הידיים
זבד הבת	טקס בקהילות ספרדיות ומזרחיות לכבוד הולדת בת
סהרנה	חג של יהודי כורדיסטן עם יציאה לטבע
אסקסטה	ריקוד כתפיים מיוחד של יהדות אתיופיה
לדינו	שפה יהודית שנולדה מספרדית ועברית
מופלטה	מאפה דק ומתוק שמגישים במימונה
מורשת מוחשית	דברים שאפשר לגעת בהם כמו בגדים או חפצים

1 חלק א' – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי חוגגים מימונה?

א) בחנוכה ב) במוצאי פסח ג) בראש השנה ד) בט"ו בשבט

2. מה זה זבד הבת?

א) מאפה לשבת ב) טקס לכבוד הולדת בת ג) שיר חתונה ד) ריקוד אתיופי

3. מה זו לדינו?

א) מאכל מתימן ב) ריקוד מכורדיסטן ג) שפה יהודית מספרדית ועברית ד) בגד חתונה

4. למה שוברים כוס בחתונה?

א) כי הכוס ישנה ב) כדי לזכור את ירושלים גם בשמחה ג) כדי להרעיש ד) כדי להתחיל לרקוד

5. איזה ריקוד יש ביהדות אתיופיה?

א) אסקסטה ב) חינה ג) סהרנה ד) רומנסה

6. איך נכון להסתכל על מנהגים שונים?

א) רק מנהג אחד נכון ב) יש דרכים רבות ויפות לכל קהילה ג) מנהגים לא חשובים היום

ד) צריך לבחור מנהג אחד לכולם

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	טקס החינה נהוג רק בקהילת יהודי מרוקו	☐	☐
2	בקהילות אשכנזיות נהוג לקרוא לתינוק על שם קרוב שנפטר	☐	☐
3	במימונה נהוג לסגור את הבית ולא להזמין אורחים	☐	☐
4	בקהילות ספרדיות נהוג גם לקרוא לילדים על שם סבים וסבתות שעדיין בחיים	☐	☐
5	תפילין וספר תורה הם דוגמה למורשת בלתי מוחשית	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. הקערה שבה מורחים משחת חינה על כפות הידיים נקראת קערת _____

2. המאפה המתוק שמגישים במימונה עם דבש וחמאה נקרא _____

3. החג של יהודי כורדיסטן עם יציאה לטבע נקרא _____

4. הבד הפרוש על ארבעה מוטות שתחתיו עומדים בני הזוג נקרא _____

5. השפה שבה דיברו יהודי מזרח אירופה נקראת _____

6. הריקוד המיוחד של יהדות אתיופיה נקרא _____

4 חלק ד' – התאימו בין הקהילה למנהג

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. יהדות מרוקו	___	**א.** ריקוד אסקסטה ושפת געז
2. יהדות תימן	___	**ב.** חג הסהרנה בטבע
3. יהדות כורדיסטן	___	**ג.** תלבושת כלה עם כיסוי ראש גבוה
4. ביתא ישראל	___	**ד.** רומנסות ושירי ערש בלדינו
5. קהילות ספרדיות	___	**ה.** מימונה ומופלטה

5 חלק ה' – מוחשי או בלתי מוחשי?

ענו בקצרה.

1. תנו שתי דוגמאות למורשת מוחשית ושתי דוגמאות למורשת בלתי מוחשית מהדף

6 חלק ו' – כותבים ומשתפים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. איזה מנהג מקהילה אחרת הייתם רוצים לאמץ למשפחה שלכם, ולמה?

2. למה חשוב לדעתכם לשמור על שפות כמו יידיש, לדינו או אמהרית?

כרטיס יציאה

מתי חוגגים מימונה ומה אוכלים בה?

תנו דוגמה אחת למורשת מוחשית ואחת לבלתי מוחשית

למה חשוב שלכל קהילה יהיה מנהג משלה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀